

Toivomusaloite 208

Laine ym.: Kuntien itsehallinnollisen aseman kehittämisestä

Eduskunnalle

Esitetyt suunnitelmat ns. arvonlisäverojärjestelmän toteuttamiseksi ovat nostaneet keskustelun piiriin valtion ja kuntien väliset suhteet. Perustellusti on ihmetelty mm. sitä, että valtion siirtäessä kunnille jatkuvasti suuria kustannuksia vaativia julkisoikeudellisia velvollisuuksia se samanaikaisesti valmistautuu saattamaan eräiden julkisoikeudellisten velvollisuuksien täyttämisen, kuten veden, sähkön, kaasun ja puhelin- ja liikennepalvelusten toimittamisen sekä suurin kustannuksin rakennettujen satamien käyttämisen liikevaihtoverotuksen alaisiksi. Kaupunkien nykyisen taloudellisen tilan ja niiden suurien tehtävien vuoksi olisi ollut paremmin paikallaan lähteä siitä, että kaupunkikuntien luodessa suurin kustannuksin liike-elämälle ja kasvavalle liikevaihdolle edellytyksiä kaupungeja kehittämällä olisi huomattava osa liikevaihdon verotuksen tuotosta suoritettava kaupunkikunnille korvaukseksi niiden taloudellisista uhrauksista.

Koska hallitusmuodon säännökset itsehallinnon suojasta ovat niukat (prof. Veli Merikoski: Lakimies 1969 s. 520), olisi itsehallintoyhdyksuntien oikeudellinen asema välttämättä määriteltävä tarkemmin perustuslaeissa. Kunnallinen itsehallinto-oikeus tulisi riittävän selvästi ja te-

hokkaasti turvata hallitusmuodossa. On mitä ilmeisintä, että kuntien verovapaus kuuluu tärkeimpiin tavoitteisiin, joita hallitusmuodon täydentämisen kannalta voidaan asettaa. Edelleen olisi hallitusmuotoon saatava kuntien asemaa turvaavat säännökset siitä, että kunnilla on riittävät vapaat tulot niille kuuluvien tehtävien toteuttamiseen.

Kuntien tulojen saannissa ja turvaamisessa on suuntauduttava suurten tulojen ja omaisuuksien verotuksen kiristämiseen, kunnallisen omaisuusveron perintään suurilta yrityksiltä, kunnallisverotuksen muuttamiseen progressiiviseksi ja suurpääomalle annettujen lahjoitusluonteisten etujen lopettamiseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen,

että hallitus tutkituttaisi perustuslakiemme, lähinnä hallitusmuodon, edelleen kehittämistä niin, että kuntien perustuslaillisen aseman parantaminen, kuntien itsehallinto-oikeus ja verovapaus sekä kuntien tehtäviä vastaavien tulojen saaminen turvataan.

Helsingissä 19 päivänä huhtikuuta 1991

Ensio Laine
Jaakko Laakso

Marjatta Stenius-Kaukonen
Iivo Polvi